

”Factum est autem...” ”Ja tapahtui niinä päivinä...”

Latinankielinen Vulgata käännös aloittaa tutun jouluevankeliumin juhlavilla sanoilla ”*Factum est autem*”. Tämä on tapahtunut. Meidän tosiasiaa tarkoittava sanamme *fakta* tulee kyseisestä latinankielisestä sanasta. Jeesuksen syntymä on fakta – tosiasia. Hänen syntymänsä neitseestä on fakta. Tosiasia.

Aika ajoittain törmää väitteisiin, että Jeesuksen neitseellinen sikiäminen olisi lainattu evankeliumeihin muiden kulttuurien ja uskontojen piiristä vastaavista tarinoista. Täytyihän suurmiesten syntymänkin olla jotain ihmeellistä, kun kerran heidän elämänsäkin oli ollut niin suurta. Niinpä kristityt alkoivat kertoilla keskuudessaan tarinaa Jeesuksen neitseellisestä syntymästä, mikä juttu sitten lopulta löysi tiensä jopa evankeliumeihinkin. Johtopäätös? Jeesuksen syntyminen neitsyestä on vain legenda. Ei tosiasia.

Akateemisemmassa tutkimuksessa puhutaan tyylikkäästi ns. ”uskonnonhistoriallisista paralleleista”. Paralleelisuus viittaa rinnakkaisuuteen ja samankaltaisuuteen, asioihin, jotka ovat rinnasteisia. Uskonnonhistoriallisuus mm. sitä, että erilaiset uskonnot ovat historiallisen kehityksen tulosta ja ajan saatossa imeneet toisiltaan vaikutteita. Aivan erityisesti myöhäisemmän kristinuskon nähtiin saaneen runsaasti vaikutteita varhaisemmista pakanallisista legendoista. Vielä viime vuosisadan alkupuolella vahvana vaikuttanut uskonnonhistoriallinen koulukunta oli näkevinään lähes kaikki kristinuskolle keskeiset kertomukset lainana muiden kulttuuripiirien legendoista. Neitseestäsyntymisen lisäksi saivat kyytiä mm. Jeesuksen ihmeet, ehtoollinen ja ylösnousemus. Kristinuskossa ei ollut mitään omaa. Kaikki oli plagioitu jostain.

Tätä nykyä uskonnonhistoriallinen koulukunta on jo, jos ei nyt aivan kuollut ja kuopattu, niin ainakin täysin eltaantunut lähestymistapa. Tutkijapiireissä näihin väitettyihin paralleleihin suhtaudutaan erittäin varauksellisesti. Samankaltaisuuksien on havaittu olevan liian pinnallisia ja eroavaisuuksien sitäkin ratkaisevampia, jotta minkäänlaisia varmoja johtopäätöksiä vaikutussuunnista tyystin eri aikoina, eri maantieteellisillä alueilla vaikuttaneiden ja aivan erilaisten uskomusjärjestelmien välillä voitaisiin vetää. Kansanomaisessa keskustelussa kuitenkin yhä törmää tällaiseen uskonnonhistorialliseen argumenttiin. Ne nousevat keskusteluissa pinnalle suurten juhlahäiden aikaan.

Akateemisessa maailmassa arvostettu uuden testamentin tutkija, Raymond Brown, on selvittänyt väitetyjä ei-kristillisiä neitseestäsyntymiskertomuksia. Brown ei ole fundamentalisti eikä hihhuli. Hänen nimensä on kovaa valuuttaa teologisen tutkimuksen kentässä. Vertailtuaan kertomuksia keskenään hän esitti johtopäätöksensä seuraavaa:

”Jeesuksen neitseellisen syntymän paralleleiksi on tarjottu maailmanuskontojen hahmojen sikiämistä (Buddha, Krishna, ja Zarathustran poika), kreikkalaisroomalaisen mytologian (Perseus, Romulus), Egyptin ja klassisen historian hahmoja (faaraot, Aleksanteri Suuri, Augustus) ja joitakin kuuluisia filosofi ja uskonollisia ajattelijoita (Platon, Tyanan Apollonius) eräitä mainitaksemme. Voidaanko mitään näistä jumaluuksien aikaansaamista syntymisistä todella pitää paralleelisina Jeesuksen ei-seksuaaliselle sikiämiselle, kuten ut:ssa on kuvattu, jossa Mariaa ei tee raskaaksi miespuolinen jumal-hahmo tai jumalallinen elementti, vaan lapsi sikiää Pyhän Hengen luovan voiman vaikutuksesta? Nämä ’paralleelit’ tavanmukaisesti sisältävät eräänlaisen *hieros gamos* –mallin (’pyhä siemen’ tai ’jumalallinen siemen’), jossa miespuolinen jumaluus, joko ihmisen tai muussa hahmossa, saattaa naisen raskaaksi joko normaalin sukupuolisen yhdynnän tai sen korvaavan yhdynnänomaisen toimenpiteen kautta. Lyhyesti todettuna maailman pakanauskonnoista ei löydy ainuttakaan selkeää esimerkkiä, joka olisi voinut toimia ymmärrettävänä esikuvana ensimmäisen vuosisadan juutalais-kristilliselle ajattelulle Jeesuksen neitseelliselle syntymälle.” (Raymond E. Brown: *The Birth of the Messiah, Doubleday: 1993; s. 522-523*).

Brownin pointti on, että jos nainen on ollut, sanokaamme vaikkapa Zeuksen kanssa ”niinku silleen”, ja tulee raskaaksi, hän ei enää ole neitsyt. Jeesuksen syntymään sen sijaan ei liity minkäänlaista seksuaalista piirrettä. Pikemminkin Luukkaan kuvaus palauttaa mieleen Jumalan Hengen elämää synnyttävän vaikutuksen luomiskertomuksessa (1 Moos. 1:1-2, 20-22).

Mitä olisi siis ajateltava Jeesuksen neitseestäsyntymisestä? Onhan se toki aika uskomaton kertomus. Tapahtumana se on (tietävästi) ainoalaatuinen. Se, ettei vastaavaa tiedetä tapahtuvan nykypäivänä, ei ole mikään argumentti kristinuskoa vastaan. Päinvastoin. Se on osa kristinuskon argumentaatiota! Jeesuksen syntymä oli ainoalaatuinen. Ihminen joko uskoo evankeliumien apostolisen todistuksen tai sitten ei. Kristityksi on kuitenkin vaikea identifioitua ilman, että ottaa evankeliumien kuvauksen Jeesuksen syntymästä tosiasiana. Mutta neitseestäsyntymiskertomuksen torjumisen lainana muiden kulttuurien vaikutuspiiristä on tätä nykyä kuitenkin täysin kestävä ajatus. Aikaansa seuraavan epäilijän on siksi syytä hakea tukea epäuskolle jostain muualta, kuin uskonnonhistoriallisesta argumentista.

Palaan muihin väitettyihin paralleleihin tulevassa kirjoittelussa alkavan vuoden 2007 aikana. Niiden kohdalla tilanne on melko lailla sama kuin neitseestäsyntymiskertomustenkin. Lähemmässä tarkastelussa paralleelit murenevät käsissä.

Kiitän kaikkia Uskon Puolesta –kirjeen lukijoita ja tilaajia kuluneesta vuodesta. Kiitän palautteesta, ideoista ja terveisistä. Toivon, että lukijoiden usko on saanut vahvistua, ja luetusta on ollut hyötyä myös henkilökohtaisessa evankelioimistyössä.

Toivotan siunausrikasta Uutta Vuotta 2007 seuraavan keskiaikaisen virren säkein. Aivan erityisesti 4. säkeistö on uskon puolesta henkinen.

USKON PUOLESTA

Pasi Turunen!

1. Jo vanha vuosi mennyt on, sun kiitos, Jeesus, olkohon, kun olet meitä suojellut ja vaaroissamme varjellut.

2. Taas menneen vuoden aikana me teimme paljon pahuutta. Armahda meitä, Herramme, anteeksi anna syntimme.

3. Me rukoilemme sinua, Jumalan Poika ainoa: myös kristikuntaa, työtä sen suojele halki aikojen.

4. Suo, että tänä vuonna saa sanasi saarna vaikuttaa, niin että usko vahvistuu ja väärät opit kukistuu.

5. Armosta rikas vuosi suo ja sanassasi turva tuo. Synnistä meitä puhdistu ja mieli meissä uudistu.

6. Niin auta meitä elämään ja kerran täältä lähtemään, me että taivaankotiisi pääsemme, Jeesus, luoksesi.

7. Veisaamme siellä kiitosta sun enkeltesi seurassa, kun jälkeen ajan vaiheitten soit meille ilon iäisen.

(Virsi 36: Jo vanha vuosi mennyt on – Keskiajalta / Saksassa 1542).